

ZEMĚDĚLSTVÍ V CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI ŠUMAVA

AGRICULTURE IN THE PROTECTED LANDSCAPE AREA ŠUMAVA

Jakub POLENSKÝ, Jiří PEČENKA, Jana MORAVCOVÁ, Jiří CIML, Václav
BYSTRICKÝ, Pavel ONDR

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra krajinného
managementu

Landuse for farming purposes is an indispensable part of management in specially protected areas although the process of farming has been importantly limited by restrictive arrangements, as agrotechnological terms which are caused by the needs of environmental protection. This diploma thesis deals with the impact of some limiting rules on running of the farms which are farming in convention way, situated in the area CHKO Šumava. Field research was performed in the form of dialogs and was focused on detection of owner's opinions concerning their relationship with CHKO authority, impact of agrotechnological terms on running of the farm and revealing of their future plans. Based on the analysis it is possible to say that all the farmers declare the cooperation with CHKO authority as definitely negative whereas the present payments for natural disadvantage compensation appears to be clearly positive and they cannot imagine future farming without them. Agrotechnological terms followed from specific regime of specially protected areas have been declared as minimally restrictive because the owners have adopted them the farm working.

Klíčové slová v angličtině: Protected area, farming in convention way, agrotechnological terms, agroenvironmental precautions, Šumava region

Zemědělství v regionu CHKO Šumava prošlo v minulém století několika významnými změnami, které ve svých důsledcích ovlivnily v mnoha lokalitách ráz krajiny. Konec druhé světové války přinesl zánik malých zemědělských usedlostí a nástup socialismu pak jejich definitivní likvidaci. Zemědělská výroba byla prvořadá i v podmínkách chráněných krajinných oblastí, neboť z jejich strany se limitní opatření dotýkala hospodaření jen okrajově a zemědělství tak bylo zdrojem znečišťování povrchových i spodních vod, kontaminace půdy těžkými kovy, půdní eroze a následně i destrukce krajinného rázu Šumavy (Hubený, 2008).

Pád socialismu koncem osmdesátých let nastolil nové ekonomické podmínky se všemi pozitivními i negativními dopady, ale především přinesl návrat k soukromému zemědělství, které na rozdíl od farem na druhé straně česko - německých hranic, mělo zpřetrhané kořeny čtyřiceti lety vlády komunistické strany, kdy půda patřila všem a

vlastně nikomu. Po chaosu z počátku 90. let se stanovila jasná pravidla zemědělského hospodaření, proces transformace vrátil půdu, živý a mrtvý inventář těm, co o ně měli zájem. Mimo rodinných farem byla založena družstva vlastníků, kde však většinou okamžitý zisk převažoval nad jejich dlouhodobým rozvojem a dodnes jich zůstává pouze několik (Wegscheider a kol. 1991).

Práce je zaměřena na zformulování problémů malých farem hospodařících v oblasti CHKO Šumava, plynoucích z limitních opatření v souvislosti s ochranou zdejší krajiny. Všichni dotázaní farmáři hospodaří různě dlouhou dobu konvenčním způsobem výroby a na základě požadavků pro hospodaření v těchto podmínkách byli nuceni se přizpůsobit. Dotazovaní zemědělci provozují rostlinou a živočišnou výrobu, což představuje chov krav s tržní produkcí mléka, chov masného skotu a chov plemenných zvířat. Dále obhospodařují převážně trvalé travní porosty, které buď sečou, nebo spásají a udržují krajinu s trvalými pastevními areály (Šarapatka, 2008).

Cílem práce je posoudit, jakým způsobem může dodržování specifických agrotechnických lhůt ovlivnit výrobu vybraných dotazovaných zemědělských farem hospodařících v horských podmínkách CHKO Šumava.

Materiál a metody

Veřejně dostupné informace

Informace týkající se skladby půdy v CHKO Šumava, výměry jednotlivých kultur a údaje o zemědělsky hospodařících subjektech byly čerpány z dat poskytnutých Agenturou pro zemědělství a venkov se sídlem v Prachaticích z databáze Ministerstva zemědělství ČR. Údaje o agrotechnických lhůtách a limitních opatřeních poskytla Správa CHKO Šumava se sídlem ve Vimperku. Z veřejně přístupného Portálu farmáře byly získány další údaje vztahující se ke sledovaným farmám.

Informační rozhovor s farmáři

Stěžejní informace přinesl informační pohovor vedený s majiteli pěti zemědělských subjektů, hospodařícími na území CHKO Šumava, který byl zaměřen na získání následujících údajů:

- charakteristika, zaměření a historie farmy,
- výhody a nevýhody hospodaření v chráněné krajinné oblasti,
- poskytování dotací, soběstačnost bez dotačních titulů,
- vliv hospodaření v režimu chráněné krajinné oblasti na provoz živočišné a rostlinné výroby,
- výhledu do budoucnosti.

Na přání všech dotčených majitelů farem byl rozhovor veden anonymně. V průměru trval jeden rozhovor 30 minut. Farmáři odpovídali na takto formulované otázky:

1. Na úvod bych Vás požádal o charakteristiku, zaměření a historii Vaší farmy.
2. Hospodaření v chráněné krajinné oblasti se odlišuje od konvenčního zemědělství. Jaké jsou pro Vás výhody a nevýhody hospodaření?
3. Jaké pociťujete zásadní omezení v agrotechnických lhůtách?
4. Do jaké míry Vás ovlivňuje hospodaření v CHKO v živočišné výrobě?
5. Do jaké míry Vás ovlivňuje hospodaření v CHKO v rostlinné výrobě?
6. Dotační politika v ČR je značně nestabilní, jaký máte názor na poskytování dotací?
7. Jaké máte plány do budoucna, kam byste chtěli farmu vést?

Charakteristika farem

Farma A

Farma byla založena v roce 2009 poté, co majitel zakoupil pozemky i s movitým majetkem od původního vlastníka, který zde však nehospodařil a pozemky získal při restituci. Společně s manželkou začali nejdříve s chovem několika kusů skotu – jako první plemeno zakoupili Limousine, později si pořídili jalovice plemene Charolais, které se staly základním genetickým materiálem dnešního stáda, které čítá 68 kusů. Farma se nachází v horské oblasti v 675 m.n.m. Charakteristika movitého a nemovitého majetku Majitelé hospodaří na 120 hektarech, tvořených převážně trvalými travními porosty, na kterých se nachází trvale oplocené areály s vybavením k základním zootechnickým úkonům. Vedle obytné části farmy je stáj s prostorem ke skladování objemné píce a slámy a přístřešek pro mechanizaci, takže veškeré zázemí farmy je soustředěno do jednoho místa. Hlavní zaměření podniku Jako hlavní zdroj příjmů je u této farmy prodej hovězího masa v kategorii mladý býček a prodej genetického materiálu zmiňovaných plemen skotu.

Farma B

Farma byla založena v roce 1890 pradědečkem dnešního majitele a předkové hospodařili od té doby nepřetržitě jako soukromníci i v období socialistických zemědělských družstev. Jedná se o rodinnou farmu zaměstnávající trvale také 5 až 6 zaměstnanců, kterým majitel poskytuje ubytování v nedaleké vesnici. Farma se nachází v 800 m.n. m. Charakteristika movitého a nemovitého majetku Majitel obhospodařuje 149 ha pozemků, které však netvoří jednotnou plochu, ale jsou soustředěny do tří větších celků, ke kterým náleží vlastní zázemí - dva kravíny s moderním příslušenstvím, prostory pro uskladnění píce a slámy a dílna s přístřeškem na stroje. Tato farma je vybavena veškerou potřebnou technikou pro jejich podnikání s výjimkou mechanizace

na sklizeň kukuřice. Vlastní 215 kusů skotu plemene Mountbiliard a Holštýnský mléčný tvoří v současné době základ stáda, neboť majitelé vyhodnotili právě tato dvě plemena jako neoptimálnější do místních podmínek. Hlavní zaměření podniku Hlavním zdrojem příjmů je prodej mléka ve velmi vysoké kvalitě do mlékárny Kunín. Také prodej telat přináší zisk, zatímco prodej embryí je spojen s velmi vysokými náklady na veterinární služby.

Farma C

Farma vznikla v roce 1992, kdy rodiče dnešního majitele dostali v transformačním procesu zpátky živý a mrtvý inventář a postupně přikoupili pozemky od majitelů, kteří o navrácení pozemků sice požádali, ale hospodařit nezačali. Farma se nachází v těsné blízkosti obce, v nadmořské výšce 650 metrů. Trvale pracuje v provozu 5 rodinných příslušníků, pro které znamená zemědělská výroba hlavní zdroj obživy, jen výjimečně jsou na sezonní práce najímáni brigádníci. Charakteristika movitého a nemovitého majetku Farma obhospodařuje rozlohu 170 hektarů, nacházejících se v blízkosti vesnice, kde je hospodářské zázemí - bývalý družstevní kravín, který před pěti lety prošel kompletní rekonstrukcí, sklad objemné píce a prostory pro garážování mechanizace. Služeb využívá majitel pouze při sklizni kukuřice. Na pozemcích jsou trvale oplocené pastevní areály, které přiléhají k zázemí farmy. Posledních deset let 41 je farma zaměřena na chov krav bez tržní produkce mléka, především plemeno Limousine. Třetina stavu skotu je tvořena zástupcem plemene Holštýnský mléčný. Hlavní zaměření podniku Farma je zaměřena na produkci hovězího masa a mléka, které dodává do mlékárny v Deggendorfu. Majitelé poskytovali v minulosti také ubytování v rámci agroturistiky.

Farma D

Obdobně jako předcházející farma C, také toto hospodářství bylo vytvořeno z navráceného živého a mrtvého inventáře a pozemků při transformačním procesu. Současný majitel však většinu pozemků přikoupil, neboť v polovině devadesátých let začínal pouze s 20 vlastními hektary a půlkou silážní jámy, kterou obdržel jako náhradu. Pozemky jsou poměrně vzdálené od hospodářského zázemí, kravín je v pět kilometrů vzdálené obci, takže majitel se často několikrát denně přemísťuje. Na farmě dnes hospodaří s manželkou a dospělým synem. Farma se nachází v 843m.n.m. Charakteristika movitého a nemovitého majetku V průběhu let se velikost farmy rozrostla na 110 hektarů, většinou spadajících do oblasti CHKO Šumava, avšak od sebe poměrně vzdálených. Hospodářské zázemí tvoří sklad píce a slámy a přístřešky pro mechanizaci. Farmář je v technice soběstačný. Kravín se nachází v blízkosti největšího pastevního areálu, který byl v loňském roce nově vybaven zařízením k základním zootechnickým úkonům. V současné době chovají 75 kusů skotu plemene

Aberdeen Angus. Hlavní zaměření podniku Hlavním zdrojem příjmů je prodej zástavových telat ve věku 8 až 10 měsíců o hmotnosti cca 300 kg.

Farma E

Majitel zakoupil farmu, především pozemky po zkrachovalém zemědělci v roce 2006, s původním záměrem pořídit si hobby - hospodářství. Do dvou let však svůj původní záměr přehodnotil a zemědělská výroba se stala jeho hlavním zdrojem obživy. Spolu se dvěma rodinnými příslušníky obhospodařuje 90 hektarů nacházejících se v nadmořské výšce 700 m. Farma je situována na samotě, takže náklady na dopravu jsou poměrně vysoké. Charakteristika movitého a nemovitého majetku K původním 30 hektarům pořídil v průběhu let majitel dalších 60 a zrekonstruoval starou hospodářskou usedlost. Je zde stáj k volnému ustájení skotu a přístřešky k uskladnění objemné píce. Trvale oplocené areály spásá nejen vlastních 45 kusů Simentálského skotu, ale pozemky pronajímá sousedním farmářům, často jako protislužbu za zapůjčení mechanizace.

Výsledky a diskusia

Všichni dotazovaní farmáři shodně uvádějí, že hospodaření v podmínkách CHKO Šumava je velmi náročné a limitované a to nejen vzhledem k tomu, že je vykonáváno v podmínkách chráněné oblasti, ale také proto, že se jedná o horskou oblast a farmy jsou většinou situovány na odlehlých místech mimo vesnickou zástavbu. Jako velmi negativní vidí farmáři B,D a E spolupráci s orgány CHKO, neboť z jejich strany nepociťují naprosto žádnou podporu, informovanost ani jakoukoliv pomoc, byť rozhodování orgánů CHKO má pro ně velmi podstatný finanční dopad. V tomto ohledu je situace v ostatních evropských státech naprosto odlišná, neboť farmáři hospodařící v podmínkách chráněných oblastí ve Velké Británii nebo Itálii uvádí jako jeden z pozitivních bodů hospodaření v chráněných oblastech právě velkou podporu ze stran jejich vedení, a to nejen teoretickou, jako je pořádání seminářů nebo poradenskou supervizi, ale i praktickou, např. podporu prodeje a propagaci jejich výrobků (Harrop, 2007).

Za jednoznačně zatěžující považují farmáři velmi náročnou administrativu, např. evidenci hospodářských zvířat, která je omezuje více nežli samotné limity v rostlinné nebo živočišné výrobě. Navíc některá nahlašování stavu zvířat lze provádět pouze přes internet, což předpokládá, že každá farma musí být připojena on-line. Za velmi administrativně náročné považují všichni dotázaní také složitou evidenci hnojiv, která je stojí větší úsilí nežli úkony spojené s reálným skladováním a uchováváním hnojiva. Čtyři z oslovených uvádí, že některá legislativní nařízení jsou velmi nejednoznačná a mají

pro ně nejasný výklad. Za další významné negativum považují všichni oslovení fakt, že jakákoliv nová výstavba nebo pouze úprava zemědělských budov (výstavba plotu, vrat, oprava střechy hospodářské budovy) je spojena s velmi dlouhým procesem schvalování, který mnohdy vyústí i tím, že plánovaná investice nakonec není vůbec zrealizována. Na tento fakt poukazuje i Horváthová a kol. (2007), kdy popisuje způsoby využívání pozemků ve 3.zóně CHKO. Za stejně negativní uvádí všichni shodně i přístup kontrolních orgánů, které bývají často založeny spíše na subjektivním posouzení situace nežli na posouzení reálného stavu. Jako velmi problematickou popisuje farmář svou snahu o výstavbu mini - mlékárny, kdy proces schvalování projektu trvá již tři roky a ze strany vedení CHKO se mu dostalo spíše obstrukcí nežli jakékoli podpory. Farmář B uvádí, že nevidí žádné zvýhodnění svých produktů nepocházejících z konvenčního zemědělství, ale z oblasti chráněné krajinné oblasti. I v tomto aspektu lze vidět odlišnosti oproti farmářům z ostatních evropských států, kteří si naopak pochvalují zvýhodnění svých výrobků, které prodávají zcela běžně za daleko vyšší ceny, nežli je běžné u výrobků mimo chráněná území (Grandi, 2010) a je o ně celoročně velký zájem, zatímco šumavští farmáři zaznamenávají zájem o své výrobky (sýry, mléko, vejce) hlavně v letních měsících ze stran turistů, neboť místní občané mají své vlastní zdroje. Farmáři B, E uvádí, jako značně negativní vzájemné mezilidské vztahy nejen se svými sousedy, ale také s návštěvníky Šumavy, neboť turisté mnohdy nerespektují zákazy vstupu do pastevních areálů nebo přímo do prostor hospodářských budov a všichni dotazovaní potvrzují, že hlavně v letních měsících řeší velmi často obdobné problémy, kdy turisté krmí zvířata, vstupují mezi ně, pouštějí psi nebo vjíždějí na kole do ohrazených pastevních areálů. Farmář E vlastní pastevní areál v blízkosti oblíbené Čertovy stěny u Cikánského potoka udává, že přes pastvu prochází denně v letních měsících až deset turistů, ačkoli cesta po turistické značce je pouze o 1,5 km delší a pasoucí se jalovice jsou tak soustavně vyrušovány nehledě na riziko úrazu těchto osob. Za velmi problematický považují všichni farmáři odbyt svých produktů, především prodej velkoodběratelům, zejména mlékárnám, což není pouze specifikem hospodaření v podmínkách CHKO, ale v horských podmínkách Šumavy vůbec. Tři z dotázaných řešili problémy s odbytem mléka poté, co jim českobudějovická Madeta neočekávaně i přes vysokou kvalitu mléka vypověděla výkup k 31.12.2012. Naopak jeden z oslovených farmářů dodává mléko do mlékárny v Deggendorfu již osm let. Jako pozitivní stránku hospodaření v CHKO Šumava uvádějí čtyři z pěti dotazovaných výše současných dotací, nicméně zároveň uvádí, že je pro ně komplikovaný způsob jejich získání, neboť nejsou nárokové, ale musí sledovat jejich výzvy a projít náročným způsobem žádosti a následné kontroly. Dva z dotazovaných si vyřizují dotace sami, ostatní využívají služeb agentur. Za pozitivní považují i fakt, že není pravděpodobné, že by na pozemcích, které mají v současnosti v pronájmu, byl perspektivní záměr výstavby infrastruktury, což mnozí farmáři hospodařící mimo hranice CHKO uvádí jako marginální problém. Nejednotné názory mají farmáři na agroturistiku, farmáři B,E udávají, že ji nikdy

neprovozovali ani provozovat nehodlají, jeden z oslovených uvádí, že ubytování poskytoval, nicméně mu nepřineslo požadovaný ekonomický efekt a další dva v ní vidí možný zdroj příjmů v horizontu dvou let, současně však dodávají, že pojem agroturistika vypadá daleko lépe na papíře než při realizaci, neboť si jen těžko dokáží představit pohyb ubytovaných turistů v areálu hospodářských budov. I v tomto bodě je jasný rozpor se zkušenostmi farmářů v zahraničí, kdy například v Rakousku je podpora rozvoje agroturistiky. Hlavním orgánem je zde Spolková organizace pro dovolenou na selském dvoře, která je dobře fungující a ve všech ohledech vstřícná k hospodářům, kteří již agroturistiku provozují či mají o ni zájem (Agroturistika, 2013). Důležitým výsledkem je, že samotné limity plynoucí z požadavků na hospodářskou praxi, jako jsou termíny sečí, požadavky na uskladnění látek ohrožujících prostředí, intenzitu VDJ nebo umístění pastevních areálů již hospodáři nepovažují za omezující, neboť chod farem uzpůsobili tak, aby vyhovoval těmto požadavkům, což vzhledem k tomu, že všech pět farmářů je příjemcem dotací, je v podstatě nezbytné. Výsledek z rozhovorů vyvrací hypotézu 1 (Zemědělci jsou svázáni zákony a kvůli omezením mají značné problémy s dodržováním agrotechnických lhůt.). Za problematické však uvádí žádosti o výjimky z tohoto režimu, jako je např. žádost o mulčování, prodloužení termínu kosení nebo úpravy trvalých travních porostů, což koresponduje s jejich stížnostmi na kompetentní orgány CHKO. Taktéž se k této problematice vyjadřuje i Veverková a kol. (2006). Z šetření vyplynulo, že farmáře agrotechnické lhůty a opatření neomezují. Někteří zemědělci mají navíc vlastní nápady na podporu přírodního prostředí, jako např. obnovovat mokřady, revitalizovat drobné toky na svých pozemcích. Také projevují značný zájem o Program péče o krajinu, který není plně využit a opět poukazují, že farmářům chybí vazba na Správu CHKO a těžko si k ní nachází cestu. Farmáři A,C,E a D nepocítují problémy v živočišné výrobě způsobené hospodařením v CHKO. Farmář C dodává, že nemá přímé porovnání s konvenčním zemědělstvím v příznivější oblasti, a tak nemůže říci, zda ho nějak výrazněji hospodaření v CHKO omezuje. Jediný problém má farmář B, který má pastevní areály na třech různých místech, a tudíž má velice problematické přesuny zvířat a zásobování čerstvou vodou či krmivy. Tento problém však může nastat i v běžném hospodaření, a nelze tedy říci, že farmáře ovlivňuje kvůli hospodaření v CHKO. Farmář B uvedl, že měl dlouhou dobu problém vybrat optimální plemeno do znevýhodněného prostředí., farmář D nato uvedl, že v dřívějších dobách před omezeními, která jsou dnes, choval mnoho hospodářských zvířat a kvůli změně pastevních areálů musel množství omezit. Zemědělci jednoznačně uvádějí, že do jisté míry je hospodaření v CHKO omezuje z pohledu systému pastvy a spásání. Na lokalitách, kde by upřednostňovali pastvu z důvodů velké svažitosti či značné členitosti pozemku, musí provádět seče, a naopak na pastvách by uvítali, kdyby tyto pozemky byly využívány jako louky. Mnohdy tak výživově hodnotná píče je zkrmována spásáním přes letní měsíce, místo aby byla použita do zimních období, kdy zvířata potřebují kvalitní objemná krmiva. Farmář A a farmář E uvádějí, že v minulých letech měli

problémy s množstvím sena pro zvířata, a museli tak seno dokupovat. Farmář B uvádí, že v určitých nepříznivých obdobích by byla výhoda využít hnojiva pro zkvalitnění porostu, avšak jedním dechem dodává, že zákaz používání hnojiv napomáhá udržet biodiverzitu krajiny a do jisté míry chrání čistotu podzemní vody. Z šetření Veverkové a kol.(2006), která dotazovala farmáře, zda by používali stejné množství hnojiv, kdyby nebyli limitováni, vyšlo, že 22 farmářů by i bez omezení nadále používala stejné množství hnojiv. Pouze farmáři by v takovémto případě používali více hnojiv a 2 farmáři by zvýšili jen statková hnojiva. Z výsledků je patrné, že správná agrotechnická opatření a lhůty vedou ke zlepšení a není nutné tyto nedostatky nahrazovat minerálními hnojivy a pesticidy. Všichni dotazovaní farmáři potvrzují, že bez dotací by neměli šanci na přežití, nicméně dodávají, že vzhledem k tomu, že dotace nejsou nárokové, je proces žádosti poměrně komplikovaný. Tři z dotázaných navíc uvádí, že je složité je využít k tomu, na co by měly sloužit. Jeden z oslovených popisuje situaci do roku 1993, kdy musel hospodařit jen s tím, co vydělal, jako dále neudržitelnou, nicméně zdůrazňuje, že v roce 1992 byla výkupní cena mléka 6,80 Kč, dnes 9,00 Kč, přičemž vstupy jsou dnes mnohonásobně vyšší (nafta stála cca 2,50 Kč, dnes 25 Kč), pokud by tedy hospodařil bez dotací dodnes, stál by 1 l mléka vyprodukovaný v této lokalitě přes 100 Kč. S tím se rozchází tvrzení Štolbové (2012), že extenzivní farmy by vykazovaly životaschopnost i v případě, že by platby LFA byly redukovány, neboť všichni dotázaní potvrzují, že by při snížení plateb nebyli schopni hospodářství dál vést. Všichni dotazovaní potvrdili, že zaměření jejich farmy se v podstatě přizpůsobilo takovým zemědělským aktivitám, na které je nejlepší dotační podpora, což na druhou stranu zjednodušilo zaměření farem, které jsou všechny orientovány v živočišné výrobě na chov skotu, nicméně dva z dotazovaných uváděli, že jejich původním záměrem byl chov ovcí. Toto zjištění koresponduje s názory Losinové (2013), která vyjadřuje obavy z přizpůsobení farem momentální dotační politice i s výsledky šetření Linharta (1994), který udává nízkou diverzifikaci produkce farem jako jednu ze základních charakteristik farem v oblasti Lipenska. Ze získaných odpovědí vyplývá, že všichni dotázaní využívají podpory z Programu rozvoje venkova (PRV) a jednotnou platbu na plochu (SAPS). Dotace z PRV byly čerpány na platby za přírodní znevýhodnění oblasti a u všech také na Agroenvironmentální opatření. Všichni dotazovaní uvádí, že je jejich snahou udržet zemědělskou výrobu do budoucna a předat farmu svým potomkům. Nicméně mají obavu z toho, aby dotační politika zůstala alespoň na takové úrovni jako dnes, neboť bez podpory státu nelze hospodaření v těchto podmínkách realizovat. Stejně tak vyjadřují obavy z nárůstu cen vstupů jako je nafta, veterinární a desinfekční přípravky, hnojiva, elektrická energie a služby. Farmáři se do budoucna obávají také o prodej svých výrobků, zejména mléka velkooběratelům. Mimo plánů na rozšíření spektra výroby - jako např. produkci genetického materiálu masných plemen skotu a chov ovcí, což uvádí v obou případech dva z tázaných, je zmíněna u jednoho hospodáře také výstavba mini mlékárny (objem cca 400 l), která by vyřešila problémy s výkupem mléka

výrobou vlastních sýrů. Tři z dotazovaných plánují v blízké budoucnosti rozšíření strojového parku a zlepšení vybavení pastevních areálů. Dva z dotázaných uvádí, že do dvou let hodlají nabídnout možnost agroturistiky, neboť v uplynulých letech zaznamenali zájem nejen o ubytování na svých farmách, ale i o aktivity spojené s chovem domácích zvířat. Za rozhodující důvod hospodaření v podmínkách CHKO Šumava však všichni dotázaní uvádí silnou vazbu na šumavskou krajinu a sepětí s regionem, ve kterém vyrostli a dodnes se svými rodinami žijí.

Súhrn

Zemědělská výroba v managementu chráněných krajinných oblastí je považována za jeho naprosto nezbytnou součást, byť hledisko ochrany životního prostředí stojí jasně nad hospodářským využíváním regionu. Tento fakt uvádí většina respondentů, ale je kompenzována dotační podporou.

Při vytýčení problémů, které je nejvíce omezují, zmiňují v první řadě spolupráci s orgány CHKO Šumava, rozsáhlou administrativu plynoucí z nejrůznějších nařízení, ale také potíže s odbytem výrobků. Samotná limitující opatření v rostlinné a živočišné výrobě však nepocítují jako obstrukční. Jako zásadní obavu do budoucnosti považují zachování současné výše dotací, kterou dnes považují za dostatečnou a bez které by nebyli schopni udržet provoz svých farem. Právě dotační podporu uvádí všichni oslovení jako jednoznačnou výhodu hospodaření v chráněné oblasti. Dotace z Programu rozvoje venkova, platby za přírodní znevýhodnění (LFA) a agroenvironmentální opatření (AEO) čerpají všichni dotázaní a tyto prostředky tvoří podstatný zdroj jejich příjmů.

Klíčové slová: chráněná krajinná oblast, konvenční hospodaření, agrotechnické lhůty, agroenvironmentální opatření, region Šumava

Literatúra

[1] AGROTURISTIKA V ZAHRANIČÍ [online] 2013. [cit. 2014-29-03]. Dostupné z: <http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=1670>

[2] HARROP, S. 2007. Traditional agricultural landscapes as protected areas in international law and policy. Agriculture, Ecosystems and Environment, č. 121., s. 296 – 307, ISSN 0167-8809

[3] HORVÁTHOVÁ, V., EKRT, L., SKOLEK, M. 2007. Bezlesí Národního parku Šumava - - Ochrana bezlesí a jeho management, Vimperk, Správa NP a CHKO Šumava. 52 s., ISBN 978-80-239-9566-4.

- [4] HUBENÝ, P. 2008. 40 let Chráněné krajinné oblasti Šumava, Vimperk, Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. 39s.
- [5] LINHART, J. 1994. Změny vlivů současného zemědělství na přírodní složky prostředí. Sborník příspěvků přednesených na semináři „Zemědělství v chráněných územích.“ Praha. 41 – 43 s.
- [6] LOSINOVÁ, J. 2013. Hodnocení hospodaření farem podle LFA od roku 2000. The International Scientific Conference INPROFORUM 2013, 163 - 169s. ISSN 978 - 80 - 7394 -440 – 7.
- [7] ŠARAPATKA, B. 2008. Zemědělství a krajina, Praha, Ochrana přírody a krajiny v České republice. 271s. ISBN 978-80-244-1885-8.
- [8] VEVERKOVÁ, Z., DESETOVÁ, L., HÁJEK, J. 2006. Co chtějí zemědělci říct a co potřebují slyšet?, České Budějovice, DAPHNE- Institut aplikované ekologie. 48 s. ISBN 80-86778-23-1
- [9] WEGSCHEIDER, H., SOKOLOFF, S., HASLINGER, M. 1991. Nature conservation in Austria (ed.)Nature conservation in Austria, Finland, Norway, Sweden, Switzerland, Bulgaria, Czechslovakia, Hungary, Poland, Romania, Yugoslavia and the Soviet Union.Luxembourg European parliament. 150 s. ISBN 92-823-0324-1.

Kontaktná adresa:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra krajinného managementu, Studentská 1668, 37005 České Budějovice, Česká republika, +420 387 772 773, jakub.polensky@seznam.cz